

A „Századok“ név- és tárgymutatója.

II.

Repertorium-irodalmunk oly szegényes, hogy valósággal esemény-számba megy, ha nagyritkán valami *névmutató* a könyvpiacon megjelenik. Hiszen elszomorító, de egyúttal megfoghatatlan tény, hogy pl. a M. Tud. Akadémia kiadványainak s kivált mutatóra szoruló oklevéltárainak, meg folyóirataink nagyrészenek nincsen repertoriuma és köztudomású, hogy e miatt íróember hónapokat pazarol el, míg valamely kérdés irodalmát összeállíthatja, vagy a míg meggyőződik, hogy kik és mit írtak már előbb róla irodalmunkban. Nagyot segít ugyan rajta a *Szinnyei-repertorium* két, illetve három kötete, ámde az csak 1873-ig, illetőleg 1880-ig terjed s attól kezdve — ha lelkiismeretes és teljességre törekvő — kénytelen lapról-lapra átnézni mindazt a tömérdek folyóiratot és lapot, mit Szinnyeinél felsorolva talál, hozzávéve még azokat is, melyek a fenti évek óta jelentek meg. Hogy ez mennyi fáradsággal jár s mily kevés embernek sikerül mindennapos dolog és sínyli is irodalmunknak minden ága. Ezért újjongva várta mindenki a *Századok* repertoriumának megjelenését, hogy a kutató munkáját legalább e régi történeti folyóiratunk használatában könnyítse meg. Megjelenése azonban nagy csalódást okozott és remélve, hogy tárgyas megjegyzéseinket a kiadó-társulat az index hátralevő köteteinél megszivleli, mi is hozzászólunk annál az elvnél fogva, hogy *több szem többet lát*, élénk kívánságunk lévén, hogy legalább a nagyhivatású munka folytatása legyen jobb a már kész első kötetnél.

Józan észszel az ember azt hinné, hogy a ki repertoriumot készít, felhasználja *legalább a hazai* hasonló műveket s elfogadja, követi mind azt, a mit bennük jónak, illetőleg olyannak talál, a mi munkája használóját a keresésben segíti, tárgya összeállításában tájékoztatja. Ámde Bányai csupán *Petrik* Géza repertoriumát és az „Egyetemes Philologiai Közlöny“ tárgymutatóját idézi, anélkül, hogy anyagának szerkesztésében vagy nyomdai beosztásában követné őket. Nem említi azonban a Magyar Történelmi Társulat kiadványainak azt a cím- és tartalomjegyzékét, melyet a társulat az 1885-iki kiállításra adott ki 1884-ig terjedő munkáiról s mely a Petrikével együtt ma is sok tekintetben nagyobb tájékozást nyújt Bányai repertoriumánál. Nem említi a „*Turul*“ név- és tárgymutatóját, melyet *Borovszky* Samu készített mintaszerűen s ma is követésreméltó áttekintéssel és szakudással, s nem említi a *Hadtörténelmi Közlemények* 1897-ben megjelent

név- és tárgymutatóját sem, mely igen jó, daczára csekély terjedelmének. Meri Bányai közli ugyan (az 1—42. lapon) a cikkek tartalomjegyzékét, külön az *írók*, a *név nélküli közlemények* és az *állandó rovatok* sorrendjében, de hálára kötelezi vala olvasóit vele, ha felsorolja *tudomány-szakok* szerint csoportosítva is és adja az *ábrák* betürendes lajstromát is, miként a *Turul* névmutatója. Mert ember legyen, a ki így összeböngészi, hogy a történelem valamely ága vagy segédtudománya miként van képviselve a *Századok* első tiz évi folyamában, kik és mit írtak bele róluk, mivel, hogy azokat megkapjuk esetleg az index megfelelő szavai alatt, külön dolog, a mi egy gyors áttekintést nyújtó, rövid néhány lapnyi kimutatást egyáltalán nem pótol, ha még oly jól van is összeállítva. De mit szóljunk az olyan történeti repertoriumról, melyben nem fordulnak elő a következő vezérszavak: *genealogia* (családtörténet név alatt sem), *heraldika* (czimer-tan alatt sem, csupán *heraldikai bizonyítékokról* említve két idézetet az 1873-iki kötetből,) *chronologia* (kortan alatt sem, mindössze egyszer szólván kortani pályaművekről), *diplomatika* (oklevéltan alatt sem), hogy épp csak azokat a tudományokat említsem, melyeket a *Turul*-mutatóban a szerkesztő megtalálhatott volna.

Vagy ha már a szerkesztő erre a nagyobb munkára nem vállalkozott, miért nem írta ki legalább a tartalomjegyzékben — igaz egy kis újítással — a cikkek *első* és *utolsó* lapszámát? Ez t. i. nagyon jó tájékoztató a keresésben, mert lényeges különbség, hogy a kutató *mindjárt a repertoriumból megtudja*, hogy pl. I(polyi) A(rnold) „Magyar mű- és történeti emlékek kiállítása“ cz. tanulmánya a *Századok* 1876. évfolyamában a 486—561-ig lapig terjedő nagyobb tanulmány vagy csak kisebb léleketű cikk, teszem fel, mint *Szabó Károlyé*: Egy adat Dózsa György életére (1876:18—21.) s nem kell róla *szeme fárasztásával* az idézett helyen meggyőződnie!

Nagy hibája Bányai Névmutatójának, hogy nem közli a cikkek *időrendi* lajstromát, bár annyira meghatározva, mint a társulat 1885-iki címjegyzékében és a „Hadtörténelmi Közlemények“ kis repertoriumában. De még nagyobb mulasztása, hogy nem készíté el az *oklevelek jegyzékét* miként Petrik, a mi repertoriumában ma is megbecsülhetetlen szolgálatot tesz annak, a ki bizonyos korra és évekre kutat, daczára, hogy hiányos, meg hogy indokolatlan takarékoskodásból csupán évek, s nem hónap és nap szerint is jelzi a Századokban megjelent okleveleket.

Hogy milyennek szeretttük volna látni e fájdalomosan nélkülözött *oklevél-jegyzékét*, annak illusztrálásául elkészítettük a Századok első, 1867-iki évfolyama okleveleinek indexét s azt az alábbiakban mutatjuk be:

[1290 körül. Ipolyság.] Sági konvent Palásti Jób és Simon-fia Mihály és testvérei számára. 1867. 44. (Birtokügyi. Teljes. Latin.)

1563 [október. Pozsony.] Pozsonyi országgyűlés árszabályzata. 1867. 425—426. (Művelődéstörténeti. Kivonat. Magyar.)

- 1605 aug. 9. Bécs. Thurzó György Csáky István tanácsúr nevére. 1867. 333—334. (Köztörténeti. Teljes. Magyar.)
- 1645 márcz. 27. Nagyszombat. Lippay György esztergomi érsek gr. Wesselényi Ferencz füleki kapitány és neje gr. Széchy Mária számára. 1867. 54—55. (Családtörténeti. Teljes. Magyar.)
- 1666 ápr. 5. Stubnya-fürdő. Vesselényi Ferencz nádor gr. Zrinyi Péter horvát bán számára. 1867. 99—100. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)
- [1666 ápr. eleje. Stubnya-fürdő.] Vesselényi Ferencz nádor gr. Zrinyi Péter horvát bán számára. 1867. 100—102. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)
- 1666 júl. 28. [Murányalja.] Gr. Nádasdy Ferencz országbíró Vesselényi Ferencz nádor számára. 1867. 103. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)
- 1666 decz. 19. Bécs. Vesselényi Ferencz nádor gr. Nádasdy Ferencz országbíró és gr. Zrinyi Péter horvát bán hitlevele. 1867. 104—105. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)
- 1666 decz. 23. [Bécs.] Gremonville Jakab francia követ XIV. Lajos francia király nevére. 1867. 103. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)
- 1666 decz. 28. Pozsony. Gr. Zrinyi Péter horvát bán gr. Nádasdy Ferencz országbíró számára. 1867. 105—106. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)
1668. szept. 1. [Német] Keresztur. Gr. Nádasdy Ferencz országbíró és gr. Zrinyi Péter horvát bán I. Apafi Mihály fejedelem számára. 1867. 113. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)
- [1670 ápr. 11. Bécs.] Zrinyi János I. Lipót király nevére. 1867. 248. (Köztörténeti. Teljes. Magyar.)
- [1670 jún. eleje. Zágráb.] Frangepán Ferencz a Horvát országgyűlés számára. 1867. 238—240. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)
- 1672 május 12. [Kassa.] Br. Spankau Páris felsőmagyarországi generális a 13 felsőmagyarországi vármegye számára. 1867. 283—285. (Köztörténeti. Teljes. Magyar.)
- 1693 okt. 9. . . . Haller János kincstárnok az Erdélyi kamarai hivatalnokok számára. 1867. 179. (Művelődéstörténeti. Kivonatos. Latin.)
- 1704 ápr. 8. Toroczkó. Bajtsi András nagyenyedi ref. lelkész és 3 társa Toroczkó város számára. 1867. 189—190. (Művelődéstört. Teljes. Magyar.)
- 1704 nyarán. [Nagyenyed.] Bajtsi András ref. lelkész és társai Nagyenyed város lakói számára. 1867. 191—194. (Köztörténeti. Teljes. Magyar.)
- 1705 aug. 31. Pásztó. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferencz fejedelem nevére. 1867. 176. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)
- 1705 okt. 2. Szolnoki tábor. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferencz fejedelem nevére. 1867. 176. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)
- 1705 okt. 6. [Mező-] Túri tábor. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferencz fejedelem nevére. 1867. 176. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)
- 1705 okt. 10. [Mező-] Túri tábor. Károlyi Sándor II. Rákóczi Ferencz fejedelem nevére. 1867. 176. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)
- 1706 okt. 2. Bényi tábor. Gr. Eszterházy Antal II. Rákóczi Ferencz fejedelem nevére. 1867. 175. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)
- 1706 okt. 10. Bényi tábor. Gr. Eszterházy Antal II. Rákóczi Ferencz fejedelem nevére. 1867. 175—176. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)
- 1712 okt. 5. Pozsony. Gr. Forgách Juliánna—br. Palocsay Györgyné, néhai ura: Bottyán János tbk. hagyatékáról. 1867. 171—172. (Köztörténeti. Kivonatos. Magyar.)

1717 aug. 6. Huszt. Bagossy László Károlyi Sándor nevére. 1867. 57. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)

1717 aug. 9. Petrova. Bagossy László Károlyi Sándor nevére. 1867. 57. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)

1717 aug. 30. Bagos. Bagossy László Károlyi Sándor nevére. 1867. 62. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)

[1717 szept. eleje. Nagykároly.] Károlyi Sándor a Bécsi udvari haditanács nevére. 1867. 62. (Hadügyi. Kivonatos. Magyar.)

E jegyzék — egy kis újítással — használója javára minden tudományos igényt ki akar elégíteni, midőn [zárójelben] megállapítja a keltezetlen oklevelek dátumát és helyét s megemlíti nemcsak tartalmát, de nyelvét, sőt azt is, hogy teljes szövegében van-e kiadva vagy csupán kivonatosan, minek nagy előnye kivált a Századok ama későbbi közléseinél tűnik ki, melyek egyes levéltárak anyagát ismertetik regesztákban.

Gondoljuk el, hogy ilyen alakban meg volna a Századok valamennyi kötetében megjelent okleveleknek jegyzéke, természetesen egy időrendbe osztva. Micsoda boldogsága lenne ez mindenkinek! A történetíró mennyi kárba veszett idejét mentené meg egy ilyen (vagy esetleg még bővebb) repertorium és mennyi fáradságtól kimélné meg a kutatót, a ki, ha lelkiismeretes — még most, a már kész index után is — kénytelen gyakran a legkisebb cikk vagy kérdés anyagának összeállításánál is a Századok kötetét lapról-lapra átnézni. S viszont ilyen jegyzék hiánya okozója annak az éppen nem ritka jelenségnek, hogy íróink sokszor ismeretlen gyanánt adnak ki — jóhiszeműleg — már rég megjelent okleveleket vagy jutnak olyan következtetésekre, melyeket egy-egy észre nem vett levél vagy történeti adat már korábban megczáfolt — sokszor ugyanabban a folyóiratban, melyben az író állítását, véleményét közli. Pedig ily jegyzék elkészítése nem is olyan nehéz annak, a ki gonddal, lelkiismeretesen, türelemmel és lelkesedéssel dolgozik!

Ennél is kevesebb fáradságba került volna az ábrák jegyzékének összeállítása, mert számuk amúgy is kevés; sőt mivel a Századok már évek óta nem közöl képeket, vannak, kiknek nem is jut eszükbe, hogy eleinte — igen helyesen — közölt és nem sajnálta a pénzt illusztrációkra, kivált pecsét- és sirkő-rajzokra. Az 1867. évfolyamban mindössze Técső város 1608-iki pecsétje jelent meg rajzban (a 423. lapon,) mely rajzot a repertorium nem is említi; de mily hasznos s egyben termékenyítő volna együtt látni a mai napig megjelent kötetekben szétosztottan kiadott összes illusztrációk jegyzékét: betűrendben és szakok szerint csoportosítva, kivált, hogy az első tíz kötet anyaga 3—4 lapon elért volna! De, hogy a pecsétekkel végezzünk, megemlítjük, hogy a Századok 1867-iki évfolyama 423—425. lapjain felsorolt 28 községi pecsét jelzésénél az index a pecsét évszámait csupán 11 után tünteti fel, a többiekénél (hanyag kiírás folytán) mellőzi, sőt 4 község, vagyis Apa

(1637), Czege (1696), Mező-Telegd (1692) és Tét (1697) pecsétje teljesen kimaradt a repertoriumból, mely Tét-et egyáltalán nem is említi; viszont Tokaj városának 3 különböző évből (1549, 1616, 1687) való pecsétjéről nem szerezhethet értesülést belőle a kutató, mivel az index 662. lapján mindössze ennyit olvashatunk róluk: Tokaj pecsétje 1867. 424. 425.

Gyenge formaérzékre vall, hogy a lapok élén Bányai nem teszi ki a lapok első és utolsó kezdőszavát, (pl. így: Csernák—Csetneki,) a mi a könyv használhatóságát lényegesen növelné s a szem munkáját könnyítené meg és ma már minden szótárban megtalálható kis újítás, melyet tördeléskor maga a nyomdász végez el, ha reá útasítást kap. Az egyes neveket is a soron belül **félkövér** (nem *cursiv*) betűvel kellett volna szedetni s feltünőbbé tenni, mert így kivált nagyobb családaink péczeszavainál alig találjuk meg a keresett nevet a sok betű, szám és — közt. Mind olyan dolgok, melyek a könyv használatát fokozzák és a szedést sem drágítják!

Hogy Petrik kis repertoriumát még ma is haszonnal forgathatjuk — holott a dolog természeténél fogva egy nagy, újabb munkának teljesen fölöslegessé tennie lett volna hivatása — mutatja ez a példa, hogy Petrik munkája legelső sorából megtudjuk, hogy *A . . . a* ismertette az 1870. évf. 407. lapján Wattenbach „Die Siebenbürger Sachsen“ cz. felolvasását, de ennek Bányainál (a ki pedig kötete utolsó lapján megemlíti, hogy *A . . . a* Jakab Elek álneve) nincs nyoma Jakab Elek-, csupán Wattenbach alatt, habár a legtöbbször a könyvismertető neve alatt is felsorolja az ismertetett műveket. Viszont *Petrik* Jakab Elek „Egy levéltárnok emlékezete“ cz. cikkénél eléggé nem méltányolható módon zárójelben közli velünk, hogy ez a levéltárnok altorjai Mike Sándor volt, mert így nem kell előbb felütnünk a Századok idézett 1867. évi folyama 266. lapját, hogy arról meggyőződjünk, mivel *Mike* Sándor alatt megtudom ugyan Bányai könyvéből, hogy róla van szó az idézett helyen, de hiányzik mellőle ez a szó: levéltárnok s nincs külön kipécézve *Levéltárnok* alatt sem, mely szó különben egyáltalán nem fordul elő benne.

Hasonló a fentihez (lévén a hatvanas években nagy divátja az ilyen *vakczimeknek*) Nagy Imrének a Századok 1867. évi folyama 41. lapján „Egy magyar emlékirat a XVI. századból“ czimen kezdődő és Martonfalvay Imre deák munkáját ismertető cikke, vagy Pesty Frigyesnek az 1876. évf. 92. lapján „Egy XVII. századi magyar történetíró“ czimen *Berger* Illyésről írt cikke, valamint ugyanott, a 664—665. lapon „Egy magyar ötvös szerződése a XVII. században“ Nyárádvölgyitől¹, melyeknek czimeit után a jó repertorium-készítőnek utána kellett volna írnia: [Martonfalvay, Ber-

¹ Deák Farkas álneve, a mivel a repertorium utolsó lapjáról a neve melletti ? jelt is eloszlathatjuk.

ger, illetve kolozsvári Logody Mihály] neveit, hogy azzal is megkönnyítse a kutató munkáját.

Az egyes nevek és czímszók átutalása a Századok repertoriumában különben is igen sok kifogásolnivalót nyújt. Így pl. árvai *Török* József nekrológjáról mindössze a név nélküli közlemények *Gyászhir* szava alatt értesülünk, saját neve alatt nincs felvéve, *Ghiczy* Ignáczé pedig meg van ugyan az ő neve alatt, de idézete (1870. 530) hibás s véletlenül jövőnk reá, hogy sajtóhiba 350 helyett, a *Gyászhir* szó alatt. De ha már e kettőt Bányai helyesen e szó (Gyászhir) alá sorozta, miért nem vette bele a báró *Eötvös* József (1871:154,) az *Érdy* János (1871:360,) *Podhraczký* József (1870:571,) *Ráth* Károly (1868:341,) *Schulcz* Ferencz (1870:655,) *Toldy* Ferencz (1876:78,) s mások haláláról való rövid névtelenül írt nekrológok jegyzékét is, hogy áttekintése lett volna az olvasónak arról, kikről emlékezett meg a társulat; nemcsak az elhunytak neve alatti adatokból.

Az *Állandó rovatok* két lapnyi száraz jegyzéke helyett tanúságos lett volna a (42.) lapon a vidéki kirándulások *helyét* is kitenni a kirándulások *éve* mellé, (a mi így is elfért volna egysorban,) hogy ne kelljen az olvasónak külön megnéznie, hogy pl. az 1871-iki kirándulás hol volt. Így lehetett volna a *Vegyes közlések* és a *Vidéki társulatok* adat-anyagát is külön nevek alatt felsorolni, hiszen úgy sem sok, mert ugyan mit érünk vele, ha e két szó után 86 utalást találunk, a mit mind külön kell felkutatnia annak, a ki azt akarná megtudni, hogy a M. Történelmi Társulat első tíz esztendejében mily rokontársulatokkal érintkezett s miről, kikről szól folyóirata apróbb czikkeiben. És épp ily tanúságosan lehetett volna összeállítani a *M. Tud. Akadémia* üléseiről megjelent tudósítások adathalmazát is tájékoztatóul, vagy emlékeztetőül a kutató számára, a ki (ha lelkiismeretes) amugy is az Akadémia megfelelő kiadványát fogja használni, *nem* a róluk szóló ismertetések sovány adatait!

Azt a gazdag könyvészeti anyagot végül, melyet *Történelmi könyvtár* rovatában a *Századok* tíz első kötetében nyújt, a *szerzők névsora* szerint kellett volna most együttesen közölni, már csak azért is, hogy az olvasó lássa, miről emlékezett meg legrégebb történelmi folyóiratunk (habár csak címét adva is) és miként fejlődött történelmi irodalmunk 1867-től 1876-ig. Míg így, hogy Bányai néha a könyvcím első szava, néha szerzője vagy épp fordítója neve alatt közli a nagy betűrendben (a legtöbb-ször rövidítve a megemlített könyvek címét,) tanúsága teljesen elvész és az egész munka majdnem fölösleges és haszon nélküli. Hiszen egy ilyen jegyzék, a melyet e repertoriumban sokkal kevesebb munkával és nyomdai szedéssel meg lehetett volna csinálni, maga is páratlanul becses könyvészeti munka lett volna (kivált, ha még tudományszakok szerint is csoportosítja vala az ábéczés anyagot, akár rövidítve is), olyan, a melyet

irodalmunkban nem is találunk s a melynek most lett volna legjobb alkalmá megjelennie. Egy kis formaérzéssel ezt könnyen és csinosan meg lehetett volna csinálni, miáltal a kötet tulajdonképpeni index-részében tömördek, más részletezésre felhasználható hely szabadult volna fel. Éppen ily hasznos lett volna azonban közölni ama művek betűrendes névsorát is, melyeket a *Századok* írói az első tíz kötetben használtak és idéztek. Ezzel szemben elhagytam volna a könyvismertetésekben és felolvasásokról szóló jelentésekben felsorolt tárgyak és nevek idézését, kivéve ama pótlásszerű adatokét, melyeket netán a bíráló mintegy az ismertetett könyv kiegészítéséül vagy talán a felolvasás bírálatául említ, mert a kutató úgy sem a többé-kevésbé kimerítő könyvismertetésekben és értekezés-kivonatokból merít és keres új adatokat, hanem magából a könyvből, melyre figyelme esetleg egy-egy ismertetés hívta fel. Így megint ívekre terjedő helyet lehetett volna megtakarítani, anélkül, hogy vele a repertorium vesztett volna, mert így, a hogy most van megcsinálva, igen sokszor hiába ütjük fel a *Századok* valamely idézett lapját, gyakran csak azt tanulva belőle, hogy a hívatkozott név vagy adat valamely könyvismertetésből való, melyet hogy teljesen megértsünk vagy értéke szerint használhassunk mégis csak magát az ismertetett könyvet kell elővennünk!

Úgy érzem, hogy Bányai kezét munkájában a *helykímélés* elve kötötte meg leginkább, de ezt az elvet túlságosan követte, ott is, hol nem kellett volna. Hiszen hasonló természetű és célú munkáknál nem jöhet tekintetbe az, ha néhány ívvel terjedelmesebbé válik, mert a mit a kiadó pénzben takarít meg, azt az olvasó és kutató *agya* és *szeme megerőltetésével* fizeti meg s végeredményben a tudomány szenved kárát, mivel tökéletlen Mutatók mellett hiányos és tökéletlen munkák keletkeznek, sőt egyenesen felületességre szoktatják, vezetik használójukat.

Áttérve a Név- és tárgymutató részletesebb ismertetésére, kifogásoljuk első sorban azt a következetlenséget, melylyel az egyes nevek és tárgyak átutalása végbement. Így pl. mindjárt első szava az *aacheni* zsinatról szól, de már *Zsinat* alatt szó sincsen Aachenről. A következő fogalom: *Aacheni* János képe Kalocsán, de *Kalocsa* alatt ezt az adatot hiába keressük; következőképpen Kalocsa történetírójára nézve teljesen elvész, ha csak más forrásból nem tud róla. Ez a mulasztás történt a kötet majdnem valamennyi nevével s alig találunk benne olyat, mely kifogás alá ne esnék.

A helynevek különböző változatai — a szerkesztő kijelentése szerint — utalásokkal vannak felsorolva, valójában pedig *csak nagy ritkán*, hisz *Brassó* neve után zárójelben kellene találnunk (Corona, Kronstadt), *Eger* után (Agría), *Gyulafehérvár* után (Gyulafejérvár, Alba Julia, Fejérvár, Weissenburg), *Kassa* után (Cassovia, Kaschau), *Nagyvárad* után (Várad, Varadinum, Grosswardein), *Pozsony* után (Pressburg), *Zsolna* után (Silein) nevét, miként századokon át nevezték s használták őket, s mai *hivatalos*

nevüket idegen nevüknél is jelezni, pl. így: Kronstadt ld. Brassó alatt, stb. Némely helynevet szerkesztőnk átútal ugyan, de abban sincs köszönet. Mert ha már Nándorfejérvárnál *Belgrádra* útal, akkor *ott* kellene megtalálnunk *valamennyi* reávonatkozó idézetet, holott *Belgrád* alatt csupán 21 sornyi adatot találunk, *Nándorfejérvár* alatt pedig más 34 sornyt, köztük sok olyat is, a mit már Belgrád alatt olvastunk. Ennél is érdekesebb példa az, hogy *Újvár vm.* szó alatt 4 sornyi adatot nyújt, *Novum castrum vm.* alatt pedig 22 sornyt, anélkül, hogy utalna reá, hogy ez egy és ugyanaz, még kevésbbé jutván eszébe egy rövid szóval megmagyarázni, hogy melyik mai vármegyénknek felel meg.

A községnevek mellé Bányai gyakran kitette a vármegyét vagy vidéket is, pl. *Cservig vár* (Szerém vm.), *Korlát k.* (Bodroglközben), *Pély* (Heves m.), *Soya k.* (Bács vm.), *Zelken h.* (Valkó vm.), a mi helyes, csakhogy ezeket Szerém, Bodroglköz... stb. nevek alatt is szerepeltetnie kellett volna, annyival inkább, hogy egyrésziük mai napig megváltozott, eltűnt s másként a monografus hiába keresi őket. Így kellett volna teljesség okáért a nemesi családneveket a *predikátum* alá sorozva is közölni, pl. a *Bethlen-családot* Bethleni, Búni, Iktári Bethlenek, a *Horvát-családot* Ládonyi, Litvai, Pálóczi, Véglai, Zarándi stb. nevek alá is átútalva, hogy hasznát vegye a monografus is, nemcsak a családtörténetíró; hisz alapjában véve egy-egy család annak a helynek a történetéhez tartozik, melyből származott vagy a mely neki nemesi előnevet adott. De teljesség okáért épp így kellett volna *házas* asszonyok nevét uruk neve alatt is átutalni s ezt jelezni leánynevüknél is, pl. így: *Báthory* Erzsébet (gr. Nádasdy Ferenczné)... s utána az összes adatok; férjes nevénél pedig ennyi: *Nádasdy* Ferenczné ld. *Báthory* Erzsébet alatt; hogy e csekélységgel ébrentartsuk a kutató figyelmét s ne kelljen neki esetleg olyan asszony adatait, kinek egymásután három ura volt, (mint pl. Széchy Máriának) négy helyről kiirogatnia!

Rosszak és megbízhatatlanok Bányai tárgyi útalásai is. Így pl. a 139. lapról megtudjuk, hogy *Burgio* Antal pápai nunczius szól a *hatvani* gyűlésről, *Báthory* István követeiről, *Szalkay*ról és támogatója *Werböczy*nek, a miből az következne, hogy mind ezt a *dült* szedésű nevek alatt is megtaláljuk, de ezt hiába keressük, sőt még *Werböczy* neve sincsen átútalva W alatt, csupán *Verböczy* néven akadunk reá, ám ott sincs nyoma, hogy neki *Burgio* támogatója volt. A kit pedig helynevek érdekelnek az külön találja *Acsiszegh* és *Ácsiszeg*, *Aghka* és *Agka* nevét, *Boroszló* után pedig megkapja ugyan helyesen ezt az útalást: I. *Breslau*, de már ez a fontos városnév csak sajtóhibával jutott a repertoriumba így: *Breslan* és utána is csupán ezt a két régi magyar nevét találjuk megemlítve: *Boroszló v. Boraszló*, ez utóbbi meg illő helyén nincs is felvéve. E szó *Bokhara története* után pedig sem az nincs kitéve, hogy csak pusztá

könyvcím, sem az, hogy *Vámbéry* Ármin írta, a mit véletlenül talál meg a ki nem tudná, keleti útzónk neve alatt.

Igy vagyunk a repertorium egyéb tárgyi utalásaival is, melyek oly hiányosak, hogy egész tudományszakok nincsenek benne képviselve. Hiszen, ámbár a Századoknak épp első tíz kötete telve van régészeti és érmészeti cikkekkkel, (mert az ilyenek a Régészeti és embertani társulat megalakulása előtt benne jelentek meg) nem fordul elő a folyóirat e lassan készült és mégis hiányos repertoriumában az *epitaphium*, *epigraphia*, *felirat*, *körírat*, *sirírat* szó s még *ásatások*ról is csupán egyszer szól, olyanokról, melyek Ázsiában folytak, daczára annak, hogy e tárgyakról tömérdek adatot találunk a Századok feldolgozott kötetekben, sőt magának a repertoriumnak különböző lapjain is!

Ilyen mostoha sorsban részesültek más tudományok és fogalmak is, mert ha már a Mutatóban igen helyesen megtaláljuk időrendben: a *kincstartók*, *nádorok*, *országbirák* névsorát, miért hiányzik belőle a *bánok*, *erdélyi vajdák* és *fejedelmek*, *magyar királyok*, *vármegyék* névsora (külön feltüntetve az eltűnt, nevet cserélt, összevont megyékét) avagy a *püspökségek* lajstroma, a minek a kutató (más hasonló művek hiányában) bizony nagy hasznát venné.

A hiányok vagyis a kiíratlan szavak sorozatát a végtelenségig lehetne nyújtani. Csak taláalomra nyitom fel a Századok 1875. évfolyama 152. lapját, de nem lelem a Mutatóban *Haraszlem* körmöczbányai főjegyző és *Missura* nevét, a 153. lapról *Tilesius* nevét, odább a 195. lapról *Straboét* s a Peutinger-táblát is csak így: Tabula Pentingeriana alakjában (sajtóhibával), míg *Maffei*-nek nyoma sincsen, habár a vele együtt említett Grisellini, Mannert, Marsigli, Muratori és Sponner pontosan meg van, a bécsi „*Theresianum*“ *Ariost-féle kéziratát* pedig csupán *Theresianum* alatt említi (ámbár ilyen nevű intézet Nagyszébenben is van) és sem Ariost (helyesebben Ariosto), sem *Bécsi* szavak alatt nem sorolja fel.

A mi tehát kellene, az legtöbbször nincs benne a Századok nagy költséggel készült és negyven esztendő óta várt Mutatójában. E helyett azonban vannak mulatságos dolgok benne, melyek láttára az ember nem tudja hamarjában, haragudjék-e vagy nevéssen inkább rajtuk. Szemünk pl. megakad ezen a két oláh szón: *Acte privitóre*, a mi láthatólag egy könyvcím kezdő két szava, melyeknek így lenyomatva semmi értelme nincs, csak ha idézett helyén utánaolvassuk az elhagyott többi szavakat. A szerkesztő eljárása tehát bűnösen önkényes és sietésből eredett felületes, mert egy sorral feljebb egy lengyel könyvnek már *teljes* címét közli, igaz: hibásan. Az 57. lapon értesülünk *Anonymus* szó alatt, hogy kiről, miről szól munkájában, anélkül, hogy N betű alatt nyoma lenne annak, hogy e régi történetírónkat a tudomány *Névtelen jegyző*nek is szokta idézni; de minden indokolás nélkül benne találjuk ezt is: „Egy okmány 1809-ből“,

a mi nem más, mint egy 1868-ban *Anonymus* név alá rejtőző író 18 lapnyi kis röpirata, melynek czimét a Századok egyszerűen regisztrálta és — minden gondolkozás nélkül — beosztotta a Béla király Anonymusáról szóló idézetek közé!

A Balátfy-Balattffy, Baling-Balling, Balog-Balogh, Bánchy-Banchi-Báncsy, Barbaryth-Barbarith, Barcsai-Barcsay, Bebek-Bubek, Bekény-Bewchen-Bökény, Cosczielicz-Cosczielicz, Csernovics-Csernovicz, Csányi-Czány, Kovács-Kovácz, Lövei-Lövey, Pálóczi-Pálóczy, Thoroczky-Toroczky neveket Bányai külön kipéczézve közli, nem tudván, hogy a régi időkben sokszor egy és ugyanannak a családnak egyes tagjai is vegyesen s következetlenül írták nevöket, pedig már az Apaffy-akat helyesen sorozta az Apafiak alá.

Hiba, hogy az idézetek egyrésze *Nagyszeben*, másrésze *Szeben* alatt van, a hol pusztán utalást kellene látnunk s hogy a *Werosen* szót Verőfény alá utalja, a helyett, hogy megemlítené, hogy csupán sajtó- vagy íráshiba Werofen-Verőfény helyett, a hová tartozik. Épp így sajtóhiba (de már Bányai elnézéséből) a *Basta* György szó első sorában az 1612 (1603 helyett), mikor már öt éve nem élt a hírhedt olasz tábornok, valamint a 301. lapon Imes *Imets*-, odább Quidena Paschae *Quindena* Paschae-, a 665. lapon Cambarius *Camerarius*-, s a 733. lapon Erotius *Grotius* helyett. Azután *Quendus* szó alá sorozza az erdélyi Kendyt, bár jól utána írja: Kendius, Kendi; a 716. lapon meg ezt találjuk: *Xtiantissimo* (*Xtianissimo* helyett), a mi nem is tulajdonnév, csak jelző, de ha már a szerkesztő értelmetlenül kiírta, a C betű alá kellett volna osztania így: *Christianissimo*, a mi a francia királyok czíme, míg viszont ez a másik szó, mely Y betű alatt éktelenkedik: *Yo el Rey* nem VI. Károly király aláírása, miként Bányai magyarázza, hanem a mindenkori spanyol királyok aláírasmódja s így esetleg R alatt jelezhető.

További *sajtóhiba*: Baritin Baritiu-, Bens Beus-, Boér Baázs Balázs-, Boncan Boucan (Bokán-Bökény)-, Bonísius Bonvisius-, Conrocatus Convocatus bírák — helyett, hogy csak a betürend elején maradjunk; pedig névmutatókban és szótárakban *nem szabad sajtóhibáknak előfordulniok*, a mit úgy érhetünk el, ha a kefelevonatot legalább 8—10 ember nézi át — bármibe kerüljön is ez a munka. Hiszen mutató-készítőnek még a munkában talált sajtóhibákat is ki kell javítania. Jól tette pl. Bányai, hogy megjegyezte a Csákolyi szónál: helyesebben *Csaholyi*; de épp így kellett volna észrevennie, hogy az 1325-ből idézett *Boleszláv* esztergomi érsek és *Boleszló* érsek, *Bouquoi* és *Buquoy* gróf, a II. Lajos udvarában előforduló *Burgo* és *Burgio*, meg *Campelio* és *Campeggio* egy és ugyanaz a személy s hogy az 1021-ből idézett *Csomaközi* András és (hibásan másolt) *Csanaközi* János összetartozó családtagok, kiket *együtt* kell közölni, hibás neveiket egyszerűen átítalva. Épp így kellett volna a Szá-

zadokban hibás Bruckenthal nevet helyesen *Brukenthal*-nak-, a *Bekenhoes* nevet *Bekensloer*-nak írni¹ s a hol *Krones* Ferenczről szól, *Krones Fr.* munkáit is folytatólag (s nem külön) feltüntetni.

E tekintetben Bányait az a nagy műlasztás is terheli, hogy kivált az idegen tulajdonnevek mellé *nem tette ki keresztneveiket is*. Pedig, hogy Bembo bibornok neve *Péter*, Boissier-é *Gaston* Mária Lajos, Bonfinius-é *Antal*, Brutus János történetíróé *Mihály*, Caprara-é *Aeneas*², Caraffa-é *Antal*, Castaldo-é *Baptista János*, Chytraeus-é *Dávid*, Cob (nem Cobb) tábornoké *Frigyes* Farkas, Cromwell protektoré *Olivér* . . . ezeknek megállapítása egyáltalán nem lett volna nehéz. S ha következetes, akkor nem sorozná idézetei egy részét *Marino* Santuo, másik részét *Sanuto* Marino alá, mikor ez a kettő tudvalevőleg egy és ugyanaz a személy, meg aztán *Lósy* keresztjét sem közölné külön, mikor két sorral lejjebb adja a *Lósy* Imrére vonatkozó többi adatokat!

Leikiismeretes repertorium-készítő még az ily neveket sem nyomatja le: Abrahámfy S., Agyagossy S., Ahmet szultán (1614), Mohamed szultán (1439 és 1601), *a mig ki nem nyomozza* teljes keresztneveiket, illetve uralkodói sorszámukat; sőt nem közli az ilyesmit sem: Absolon Dániel özvegye (1710) anélkül, hogy zárójelben utána ne írja (Zanner-leány,) s a Z betű alá is átutalja, ha már keresztnevét nem sikerül — a rendelkezésére álló forrásmunkák alapján — megállapítani. Igaz, hogy az ilyen megállapítások sokszor nagy időpazarlást kívánnak, de hát hiába: *ez a munka a szerkesztőt terheli* s nem szabad a kötet használójára hárítani.

A felsoroltakhoz hasonló gondatlanságból következtek az alábbi jellemző hibák és csufságok is, hogy pl. a kötetnek külön *Canzellár* és *Kanczellár* szava van; hogy kétszer van felvéve benne *Ellebodius* Nicasius neve, továbbá *Berench* k. a 105. s külön a 107. lapon; hogy előbb találjuk a *Berencs*, mint a *Bereczk* szót és *Akkerman* után azt olvassuk, hogy az „magyar falú Besserábiában“, de már e szónál (melyet Beszarábiára kellett volna javítania Bányainak) nincs meg az *Akkerman*ra való utalás, hanem kapjuk ezt az új adatot: *Besserábiai* (Busáki) magyarok, a mire viszont a maga helyén (a 140. lapon) nem akadunk reá, mert már előbb (a 134. lapon) beszúrta helyesen így: *Bucsák* l. Besserábia.

De minék folytassuk. Az a felfogásunk, hogy *a repertorium- és index-készítés valóságos művészet*, melyhez igen kevés ember ért — kivált hazánkban, hol annyi mindent *újra kell csinálni* s hol oly kevés jó Mutató

¹ Ennél különben az a hiba is történt, hogy utána helyesen utal így: l. Flans János alatt, ott pedig nem találjuk, csak (sajtóhiba következtében) így *Flaros* alatt

² Ezzel meg az a fucsaság esett meg Bányáival, hogy pusztán *Caprara* szó alá 7 sornyi idézetet soroz s mindjárt utána — *Aeneas* alá (nem tudván, hogy ez tulajdonképpen az előbbinek keresztneve) 2 sornyit külön, mintha ez más lenne!

jelent meg — mert hozzá nemcsak tudás, széleskörű ismeret, de nagy ügyesség, pedáns pontosság, türelem, kiváló formaérzék, következetesség s a mi ezt biztosítja: jó emlékezőtehetség szükséges. Ezért mi is azt ajánljuk a M. Történelmi Társulatnak, hogy a munka folytatását másra: *történetíróra* bizza, *de csakis olyanra, a kitől már valami jó index jelent meg* s az efféle munkában jártas. Mivel pedig a fentebbiekben ismertetett I. kötet alig használható, első sorban készíttessék hozzá *egy pótkötet*, mely felölelje mindazt, a mi belőle kimaradt vagy hibás. A *Századokban* egyúttal nyitassák *állandó rovat* a Mutató I. kötete hibáinak nyilvántartására — miként már néhány szótárunkkal megesezt — s a rovatban összegyűlt anyag a pótkötet kiadásakor figyelembe veendő!

Ezenkívül a hátralevő 30 évfolyam anyaga *egy betűrendbe* osztva adassék ki, hogy *ne kelljen egy és ugyanazt a nevet négyszer, négy kötetben végig keresni*, mint a hogy kell, ha ezt a társulat nem helyeselné s a repertoriumot a megkezdett hibás módon folytatná. Így a péczeszavak nagyrészét *csak egyszer* szükséges kiírni és kiszedni, *nem háromszor*, a mint a még hátralevő három kötet kivánná, miáltal valószínűleg az egész anyag *két* kötetben is elférne (mondjuk így: II. kötet: A—L, III. kötet: M—Z), a mi tetemes pénzbeli megtakarítást jelentene s maga a munka is hamarabb elkészülne. Hogy azonban az ekként elkészítendő munka *teljes és jó* legyen, megint csak a „több szem többet lát“ elve alapján azt ajánlom, hogy a kész hasábos szedést húzassa le a társulat 30—40 példányban s nézesse át *ne csak* a szerkesztő-bizottság tagjaival, hanem hozzáértő *más szakemberekkel* is, kik erre vállalkoznának, még pedig *nemcsak történetírókkal*, hanem más rokontudományok művelőivel is. Bizonyosra veszem, hogy akad néhány tudományoszomjas, lelkes ember a mostani anyagias világban is, a ki készséggel és önzetlenül átnézné, javítná a hasábokat s közölné a társulattal észrevételeit, *hiszen minden történelemmel foglalkozó embernek, sőt az egész tudománynak érdeke*, hogy a *Századok* névmutatója pontos és megbízható legyen, ne olyan, a milyennek bizonyult első kötete!

(Folytatjuk.)

Békési.

ERDÉLYI BANK

ÉS TAKARÉKPÉNZTÁR

RÉSZVÉNYTÁRSASÁG

KOLOZSVÁR

MÁTYÁS KIRÁLY-TÉR 32.

A bank elfogad betéteket takarékpénztári könyvekre, folyószámlákra s azokat felmondás nélkül visszafizeti.

Leszámítol váltókat, utalványokat, járadékokat, chequeket, kisorsolt értékeket stb.

Értékpapirokat és idegen pénznemeket elad és vásárol, előleget ad értékpapírokra, folyószámlára és előre meghatározott időre.

Díjmentesen bevált szelvényeket és elvállalja a sorsjegyek revízióját.

Kibocsát utalványokat, chequeket, hitelleveleket bármely külföldi piacra.

Rendelkezésre tart a felek saját zárai alatt tűz- és betörésmentes pánzcélszekrényeket (Safe deposits).

ALAPTŐKE 2 MILLIÓ KORONA.

Üzleti órák: d. e. fél 9-től fél 1-ig, d. u. 3-4-ig.

SÁRGA GERGELY

FEHÉRNEMŰ ÉS VÁSZONRAKTÁR
WESSELÉNYI MIKLÓS-U. 8.

KÉSZ NŐI, FÉRFI ÉS GYERMEK FEHÉRNEMŰK. VALÓDI LEN ÉS PAMUT VÁSZNÁK. FEHÉR- ÉS SZINES ASZTALNEMŰEK. — ÁGY- ÉS ASZTALTERÍTŐK, FÜGGÖNYÖK ÉS SZÖNYVEGEK A LEGNAGYOBB VÁLASZTÉKBAN. :: HELYBEN KÉSZÜLT PAPAN- ÉS MATRÁCZOKBÓL GYÁRI RAKTÁR. :: VIZMENTES PONYVÁK

NAP- ÉS ESERNYŐK. FÉRFI, NŐI ÉS GYERMEK HARISNYÁK. — KOCSIGYÁRTÓ ÉS KÁRPITOS KELLÉKEK.

A LEGJOBB ÉS LEGSZEBB

FÉRFI
ÉS NŐI CZIPŐK

KOVÁCS MÁTYÁS

CZIPÉSZNÉL KÉSZÜLNEK

KOLOZSVÁR, EGYETEM-U. 1. SZ.

HANTZ GYÖRGY

KOLOZSVÁRI M. KIR. TUD.-EGYETEMI KÖNYVKÖTŐ

Kolozsvárt, Minorita-utca 5.

ALAPITTATOTT 1854-BEN. TELEFON 205. SZÁM.

A millenniumi kiállításon DIPLOMÁVAL és ÉREMMEL kitüntetve.

Tisztelettel ajánlom a n. é. helybeli és vidéki közönségnek, állami és magánhivataloknak, tanodáknak, könyvtáraknak és pénzüzeteknek becses figyelmébe újonnan nagytított és külföldi min- KÖNYVKÖTŐ ÜZLETEMET melyben mindenféle könyvtára berendezett kötet munkákat elvállalok, gyorsan, pontosan, tartósan és csinosan, a legjutányosabb árért elkészítik. — Vízjéki megrendeléseket pontosan teljesítik és a kijelölt alkalommal elküldök; fáradságért legkisebb díjat sem követelek.

„UNIO” SZÁLLITÁSI VÁLLALAT
KIRSCHNER és DEUTSCH
 KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY TÉR 2 SZ.

VÁROSI TELEFON 286.

VASUTI TELEFON 676.

Kazán és gép szállító kocsik 20.000 kg-ig hordképességig kaphatók.

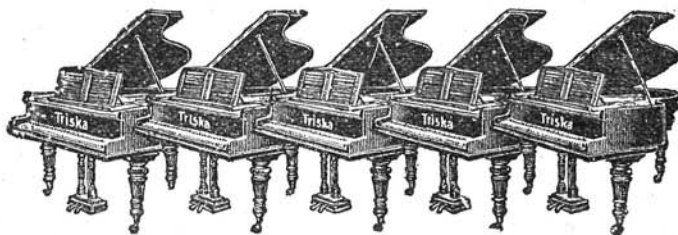
ALAPITVA
1870.

TRISKA J.

TELEFON
419.

KOLOZSVÁR, BARTHA MIKLÓS-U. 14.

ERDÉLY ELSŐ ZONGORA NAGYRAKTÁRA

Nagy választékban kaphatók legelső megbízható gyárak
 EHRBAR, BÖSENDORFER, WINKELMANN, WIRTH,
 STINGL, STELZHAMMER, RICHTER, FÖRSTER kitűnő
 készítményei 10 évi jótállás és 3 évi díjmentes hangolás
 mellett.

Pécsi országos kiállításon bronzéremmel, a Magyar Védő Egyesület által ezüst éremmel és ezüst oklevéllel kitüntetve

B. BAK SÁNDOR

ÉPÜLET- ÉS
MŰLAKATOS-MUNKÁK
GYÁRI ÜZLETE

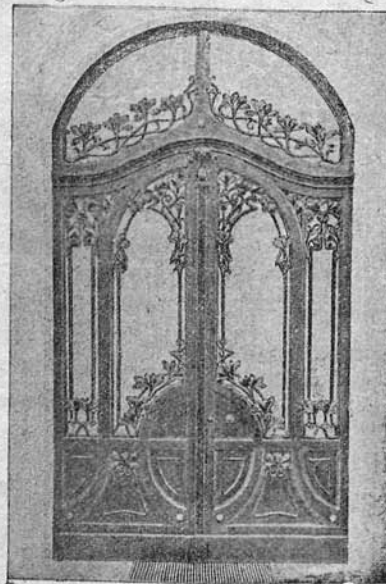
KOLOZSVÁR
MALOM-UTCA 16.
SÜRGÖNY-CZIM: BAK LAKATOS

TELEFON 508.

ÉS KÉSZÍT
ÉPÜLET-VÁSÁLÁST,
VÁSSZERKEZETEKET
RÁCSOKAT ÉS MŰKOVÁCS
MUNKÁKAT.

SZÁMOS KITÜNTETÉS

RAJZZAL ÉS
KÖLTSÉG-
VETÉSSEL
KÉSZSÉGGEL
SZOLGÁLOK

RAJZZAL ÉS
KÖLTSÉG-
VETÉSSEL
KÉSZSÉGGEL
SZOLGÁLOK

Van szerencsém a helybeli és vidéki nagyérdemű közönséggel tudatni, hogy fenti czim alatt műhelyemet villamos erőre, meg-nagyobbítva, gépekkel kiegészítve rendeztem be. Elvállalok minden e szakmába vágó **ÉPÜLET ÉS MŰLAKATOS MUNKÁKAT** a legszolidabb kivitelben.

A „Schultzberger”-féle ablakzárak
erdélyrészi képviselője.

Telefonszám 508.

A

Nagyszebeni Földhitelintézet-

től 10—15 éves lejáratú

olcsó ingatlan jelzálog kölcsönöket

szerzek, konvertálok más intézeti terheket, rendbeszedem egyúttal az elhanyagolt telekkönyvi birtok és teher állapotokat „gyors és költséget kimélt eljárással.”

A Nagyszebeni Földhitelintézet

-től adó — és egyéb levonásmentes, óvadékképes, különösen katonai óvadékul alkalmas, a tőzsdéken is jegyzett 50 év alatt kisorsolandó $4\frac{1}{2}\%$ -ot tisztán jövedelmező zálogleveleket eladok.

A szelvények költségmentesen az intézetnél Nagyszebenben és a „Kolozsvári Kereskedelmi bank-”nál kifizettetnek.

A LEGMEGBIZHATÓBBAN KÖZVETITEM:

magán- és bérházak, birtokok és bérletek, erdők, bányák és ezek termékeinek adás-vételi ügyleit.

**ERDÉLYI ERDŐ-,FAANYAG és BÁNVAÜGYNÖKSÉG
GOMBOS BENŐ KOLOZSVÁR, FERENCZ JÓZSEF-U.7**

TELEFONSZÁM: 859.

A „Nagyszebeni földhitelintézet” kizárólagos ügynöksége.

B. BAK LAJOS FIAI

MŰASZTALOS GYÁRA

KOLOZSVÁR, MALOM-U. 28

ALAPITTATOTT 1869-BEN

ELSŐ DISZMŰVE a kolozsvári Szent-Mihály templom főoltára, mely már 40 év óta áll hibátlanul. Ugyan e cég munkája Kolozsvárt az óvári Szent-Ferencz-rendi templom Szent-Antal oltára. *vvvvvv*

Ily művek és teljes templomi berendezések, imapadok, imaszámolyok stb. készítésére a legkedvezőbb feltételek mellett vállalkozik.

GŐZZEL SZÁRITOTT, JÓ MINŐSÉGŰ anyagból készít ablakokat, ajtókat, parkettákat és különböző stílusú kitűnő butorokat.

TELEFONSZÁM: 120.

REMÉNYIK L. ÉS FIAI

VASNAGYKERESKEDÉSE KOLOZSVÁR, MÁTYÁS KIRÁLY-
TÉR 22. SÜRGÖNYCZIM: REMÉNYIK. TELEFONSZÁM 336.

Nagy raktár mindennemű magyar gyártmányú hengerelt RUDVASAKBAN, VASGERENDÁK, vaslemezek, fehér bádogg acélok, vastengelyek, lánczárúk vas és réz-sodrony, mindenféle kovácsolt gép- és sodronyszegek, csavarárúk, rézárúk, faárúk, különféle szerszámok, ÖNTÖTT VASKÁLYHÁK, TAKARÉKTŰZHELYEK, valamint ÉPÜLET- és BUTOR-VASALÁSOK, továbbá legújabb és legjobban elismert vasekék és ekerészletek, kukoriczamorzsolók, AMERIKAI ACZÉL VILLÁK, ásók, kapák, csákányok, kaszákból és gereblyékből, melyek mind nyelezve és kiélesítve kaphatók; továbbá mindennemű kerti fűrészek, ollók, oltó és szemzőkésekből. Végül felhívom b. figyelmét dús választékú

konyhaberendezési és háztartási

czikkeinkre. Zománczozott vas és lemezedények, vasbutorok, MÉRLEGEK, hitelesített mérők, valamint TŰZ- és BETÖRÉSMENTES PÁNCZÉLSZEKRÉNYEK stb.

VIDÉKI MEGRENDELÉSEK GYORSAN ÉS PONTOSAN TELJESITTETNEK.

KIVÁNATRA KÜLDÜNK ÁRJEGYZÉKET. OLCSÓ ÁRAK

Lászlóczky Testvérek

Kolozsvár

Villanyerőre berendezett hentesárú gyára ajánlja általánosan elismert legjobb készítményeit; u. m. naponta frissen készült és friss kolbászt, páczolt, jóízű kenyér szalonnát és császárhúst, valamint kitűnő virslit és szalvaládét.

Vidéki megrendelések pontosan és gondosan eszközöltetnek

KOLOZSVÁRI TAKARÉKPÉNZ- TÁR ÉS HITELBANK R.-TÁRS.

TELJESEN BEFIZETETT ALAPTŐKÉJE 1.200.000 KORONA.
ÖSSZES TARTALÉKALAPJAI 617.916 KORONA 17 FILLÉR.

BETÉTEKET KÖNYVEKRE előnyös feltételek mellett fogad el és azokat felmondás nélkül fizeti vissza.

VÁLTÓKAT olcsón számítol le.

TÖRLESZTÉSI KÖLCSÖNÖKET ad földbirtokra és kolozsvári házakra.

ÉRTÉKPAPAPIROK vétele és eladása. SORSJEGYEKET részletfizetésre is ad el.

LOMBARDKÖLCSÖNÖKET ad értékpapirokra.

ÁRUKAT BETÁROL és azokra előleget ad. Áruraktáiraiban (Baross-tér 3.) kölcsönzásokok ponyvák is kaphatók.

Irodái: Kolozsvárt, Mátyás király-tér 7-ik sz. saját házában.

Schultz Rezső műkertész Kolozsvár

VIRÁGÁRUHÁZ
UNIÓ-UTCZA 1. SZ.
TELEFONSZÁM 221

Izléses csokrok és koszorúk élő, művirágból s preparált növényekből.

GRIGER-FÉLE

magyar pelárgoniumok kizárólagos termelő telepe.

TERMELŐTELEP
BRÉTFÜ-ÚT 1. SZÁM
TELEFONSZÁM 220

Különféle virágok és pálmák, magas törzsű

FAJRÓZSÁK

n a gy választékban tenyésztetnek 60 virágházban.

ALAPITVA 1880.

„Kertészeti Értesítő”-met kívánatra küldöm.
Sürgönczim: Schultz műkertész Kolozsvár.